

Lainopillinen osasto

10.11.1975

1 (13)

Kalevankatu 6 00100 HELSINKI 10

Puhelin 642 511

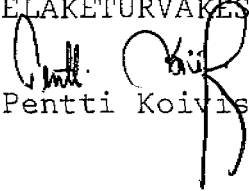
Työeläkelaitoksille

POHJOISMAISET TYÖELÄKKEET

Eläketurvakeskuksen yleiskirjeessä 10/70 käsitellään Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen sisältöä työeläkkeiden osalta. Sanottu sopimus sisältää säännöksiä muun muassa työeläkkeen ansaitsemisen ja saamisen edellytyksistä, eri Pohjoismaista maksettavien työeläkkeiden yhdistämisestä, sekä kaksinkertaisen työeläkevakuutuksen ehkäisemisestä.

Käytännössä on ilmennyt vaikeuksia sopimuksen soveltamisessa. Tämän vuoksi tässä yleiskirjeessä on pyritty selostamaan erityisesti sopimuksen täytäntöönpanoon liittyviä käytännön näkökohtia.

ELÄKETURVAKESKUS

Pentti Koivistoinen
Tapio Karsikas

LIITTEENÄ

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen työeläkkeitä koskevat artikkelit
Lomake ETK n:o 2808

10.11.1975

2

1. SOSIAALITURVASOPIMUKSESSA TARKOITETUT LISÄELÄKKEET (TYÖELÄKKEET) ERI POHJOISMAISSA

1.1. RUOTSIN TYÖELÄKE

Vuonna 1960 otettiin Ruotsin lainsäädäntöön (lag om allmän försäkring) määräyksiä työeläkkeistä (ATP). Työntekijälle ja itsenäiselle yrittäjälle syntyy yleensä oikeus työeläkkeeseen, kun hän on ansainnut eläkkeeseen oikeuttavaa tuloa vähintään kolmen kalenterivuoden aikana. Eläkettä karttuu sen vuoden alusta, jona henkilö täyttää 16 vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta. Ansiotulot ennen lain voimaantuloa eivät oikeuta eläkkeeseen.

Jotta ansiotulo olisi eläkkeeseen oikeuttavaa, edellytetään, että se ylittää sadalla kruunulla vuoden alussa voimassa olleen ns. perusmäärän (basbeloppet). Perusmäärän suuruus määrätään yleisten elinkustannusten muutosten perusteella, ja näin ollen se voi muuttua useamman kerran vuodessa. Perusmäärä, jonka maan hallitus vahvistaa kuukausittain, oli 9 000 kruunua vuodessa 1.1.1975 (9 700 kruunua 1.10.1975).

Henkilön tuloista muodostuu perusmäärän ylittävältä osalta ns. eläkepisteitä (pensionspoäng). Eläkkeen määrään vaikuttavat eläkepisteet sekä eläkepisteiden karttumisvuosien lukumäärä.

1.1.1. Etuudet

Ruotsin työeläkelain suomat etuudet ovat: vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke sekä perhe-eläke.

Yleinen vanhuuseläkeikä on 67 vuotta. Henkilöllä on kuitenkin mahdollisuus saada eläkkeensä jo 63 vuotiaana tai lykätä eläkkeelle siirtymistä 70 ikävuoteen saakka.

Heinäkuun 1. päivästä 1976 lähtien yleinen vanhuuseläkeikä kuitenkin alenee 65 vuoteen. Samasta ajankohdasta lähtien henkilöllä on mahdollisuus siirtyä eläkkeelle jo 60-vuotiaana (ns. liukuva eläkeikä).

1.1.2. Edellytykset

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on eläkeiän täyttämisen lisäksi, että henkilöllä on eläkepisteitä vähintään kolmelta kalenterivuodelta.

Täysitehoisen työkyvyttömyys- sekä perhe-eläkkeen saamiseksi on kaksi vaihtoehtoa:

1. henkilöllä/edunjättäjällä on eläkepisteitä yhdeltä vuodelta, ja hän kuului eläketapahtumahetkellä Ruotsin sairausvakuutuslain piiriin, ja

10.11.1975

3

hänet oli silloin sijoitettu tai hänen olisi silloin pitänyt olla sijoitettuna vähintään siihen sairaus-rahaluokkaan, joka vastaa saman vuoden alussa voimassa olleen perusmäärän mukaista vuotuista tuloa, tai

2. henkilölle/edunjättäjälle on karttunut eläkepisteitä ainakin kolmelta vuodelta niistä neljästä vuodesta, jotka välittömästi edelsivät eläketapahtumavuotta.

Oikeus vapaakirjaeläkkeeseen syntyy, mikäli eläkkeen hakijalla/edunjättäjällä on eläkepisteitä vähintään kolmelta kalenterivuodelta.

1.2. NORJAN TYÖELÄKE

Norjan työeläkelaki (on osa lov om folketrygd'istä) astui voimaan vuonna 1967. Laki koskee sekä työntekijöitä että itsenäisiä yrittäjiä.

Eläkettä karttuu sen vuoden alusta, jona henkilö täyttää 17 vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 69 vuotta. Oikeus eläkkeeseen syntyy, kun henkilölle on karttunut ns. eläkepisteitä (pensjonspoeng) vähintään kolmelta kalenterivuodelta. Eläkepisteitä muodostuu niistä ansiotuloista, jotka ylittävät ns. perusmäärän (grunnbeløpet). Eläkkeen määrään vaikuttavat eläkepisteet sekä eläkepisteiden karttumisvuosien lukumäärä.

Perusmäärä oli vuoden 1975 alussa 10 400 kruunua vuodessa. Norjan suurkäräjät vahvistaa perusmäärän, joka saattaa muuttua useammankin kerran vuodessa hintatason ja yleisen ansiotulotason muutosten johdosta.

1.2.1. Etuudet

Norjan työeläkelain suomat etuudet ovat: vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke sekä perhe-eläke.

Yleinen vanhuuseläkeikä on 67 vuotta, mutta henkilö voi lykätä eläkkeelle siirtymistä 70 ikävuoteen saakka.

Perhe-eläkettä maksetaan sekä mies- että naispuoliselle leskelle.

1.2.2. Edellytykset

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on eläkeiän täyttämisen lisäksi, että henkilöllä on eläkepisteitä vähintään kolmelta kalenterivuodelta.

Täysitehoisen työkyvyttömyys- sekä perhe-eläkkeen saamisen edellytyksenä on:

1. että henkilöllä/edunjättäjällä oli eläketapahtumahetkellä ansiotulo, joka vastaa vähintään voimassa olevaa perusmäärää, tai

10.11.1975

4

2. että henkilön/edunjättäjän hyväksi on luettu eläke-pisteitä eläketapahtumaa välittömästi edeltäneeltä kalenterivuodelta, taikka
3. että henkilön/edunjättäjän hyväksi on luettu eläke-pisteitä ainakin kolmelta vuodelta niistä neljästä vuodesta, jotka välittömästi edelsivät eläketapah-tumavuotta.

Oikeus vapaakirjaeläkkeeseen syntyy, mikäli eläkkeen hakijalla/edunjättäjällä on eläkepisteitä vähintään kolmelta kalenterivuodelta.

1.3. TANSKAN TYÖELÄKE

Tanskan työeläkelaki (lov om arbejdsmarkedets till-lægspension) astui voimaan vuonna 1964. Sen piiriin kuuluvat kaikki 18-66 vuotiaat työntekijät. Yrittäjä-toimintaa harjoittavat kuuluvat lain piiriin, jos heillä on samanaikaisesti tuloja sekä työntekijänä että yrittäjänä tai mikäli he siirtyessään pelkästään itsenäisiksi yrittäjiksi ovat kuuluneet lain piiriin työntekijänä vähintään kolmen vuoden ajan.

Eläkkeen määrään vaikuttaa ainoastaan se aika, jona henkilö on kuulunut vakuutuksen piiriin.

1.3.1. Etuudet

Tanskan työeläkelain suomat etuudet ovat: vanhuus-eläke ja perhe-eläke leskelle.

Yleinen vanhuuseläkeikä on 67 vuotta, mutta henkilö voi lykätä eläkkeelle siirtymistä 70 ikävuoteen saakka.

Perhe-eläkettä lapselle ja työkyvyttömyyseläkettä ei siis makseta.

1.3.2. Edellytykset

Vanhuuseläkkeen saamisen edellytyksenä on eläkeiän täyttämisen lisäksi, että henkilö on kuulunut vakuu-tuksen piiriin vähintään kolme vuotta. Ennen 1.10.1972 mainittu aika oli viisi vuotta.

Perhe-eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että edun-jättäjä on kuulunut vakuutuksen piiriin vähintään 10 vuotta ja että avioliitto on kestänyt vähintään 10 vuotta.

Perhe-eläke myönnetään aikaisintaan siitä ajankohdas-ta, jona leski täyttää 62 vuotta. Perhe-eläke makse-taan aina vapaakirjaeläkkeenä.

1.4. ISLANNIN TYÖELÄKE

Islannissa ei ole yleistä lakisääteistä työeläkejär-jestelmää.

10.11.1975

5

2. ELÄKKEEN HAKEMINEN POHJOISMAISTA

2.1. Ruotsi Ruotsissa on käytössä eri eläkehakemuslomake eri eläke-etuuksia varten:

Vanhuuseläke:	lomake FKF 3010
Työkyvyttömyyseläke:	lomake FKF 3030
Perhe-eläke:	
leskeneläke:	lomake FKF 3040
lapseneläke:	lomake FKF 3050

Lapseneläkettä varten on jokaisesta lapsesta täytettävä eri hakemuslomake.

Eläkehakemuslomakkeita on saatavissa ETK:n postituksesta. Ruotsista niitä saa osoitteesta Försäkringskassaförbundet, Box 1751, S-111 87 Stockholm, Sverige.

Työkyvyttömyyseläkehakemukseen voidaan liittää B-lääkärintodistus. Virkatodistus on liitettävä ainoastaan perhe-eläkehakemukseen.

Hakemus lähetetään Ruotsiin osoitteella Stockholms läns allmänna försäkringskassa, Utlandsexpeditionen, S-105 11 Stockholm. Jos eläkkeen hakija vielä kuuluu johonkin ruotsalaiseen vakuutuskassaan, voidaan hakemus lähettää vaihtoehtoisesti myös sinne.

Kun eläkehakemus on ratkaistu, vakuutuskassa lähettää päätöksen suoraan eläkkeen hakijalle sekä päätösjäljennöksen ETK:lle.

2.2. Norja

Norjan työeläkettä haettaessa käytetään seuraavia lomakkeita:

Vanhuuseläke:	lomake RTV-blankett 7.01
Työkyvyttömyyseläke:	lomake RTV-blankett 10.01
Perhe-eläke:	lomake RTV-blankett 5.01

Jokaiseen eläkehakemukseen on liitettävä virkatodistus ja lomake, RTV-blankett 14.03, jolla annetaan selvitys ajasta, jolloin hakija on ollut vakuutettuna Norjassa.

Työkyvyttömyyseläkehakemukseen on lisäksi liitettävä lääkärintodistus, esim. B-lääkärintodistus. Perhe-eläkehakemukseen liitetään selvitys hakijan muista eläkkeistä.

Hakemus lähetetään osoitteella Trygdekontoret for sjømenn i utenriks fart, Københavngt 10, Oslo-Dep., Oslo 1, Norge.

Eläkehakemuslomakkeita on saatavissa ETK:n postituksesta. Norjasta niitä saa yllä mainitusta osoitteesta.

10.11.1975

6

2.3. Tanska

Tanskan työeläkettä haettaessa käytetään lomaketta "begaering om tillaegspension", kun haetaan vanhuuseläkettä, sekä lomaketta "begaering om enkepension fra ATP", kun haetaan perhe-eläkettä leskelle. Kummassakaan tapauksessa ei hakemukseen tarvita liitteitä.

Hakemus lähetetään osoitteella Arbejdsmarkedets Tillaegspension, Skovledet 93, DK-3400 Hillerød, Danmark.

Eläkehakemuslomakkeita on saatavissa ETK:n postituksesta. Tanskasta niitä saa yllä mainitusta osoitteesta.

3. KEHOTUS HAKEA ELÄKETTÄ POHJOISMAISTA

Jos eläkelaitokselle saapuneesta eläkehakemuksesta tai muista selvityksistä ilmenee, että eläkkeen hakija on työskennellyt toisessa Pohjoismaassa, on eläkelaitoksen ilmoitettava asiasta ETK:lle lomakkeella ETK n:o 2808 (lomake liitteenä). ETK ilmoittaa edelleen eläkkeen hakijalle hänen mahdollisuuksistaan hakea eläkettä toisesta Pohjoismaasta lähettämällä hänelle hakemuslomakkeen täyttämisohjeineen.

Eläkelaitoksen on lähetettävä päällimmäinen kappale lomakkeesta täytettynä ETK:lle välittömästi hakemuksen saavuttua eläkelaitokseen, koska eläkettä maksetaan esim. Ruotsissa vain kolme kuukautta takautuvasti siitä, kun hakemus on saapunut vakuutuskassaan.

Toinen kappale lomakkeesta on liitettävä eläkehakemusasiakirjoihin. Jos ETK on jo kehottanut eläkkeen hakijaa hakemaan eläkettä, on eläkehakemusasiakirjoissa jäljennös kehotuskirjeestä. Tällöin ei ilmoitusta ETK:lle luonnollisestikaan tarvitse lähettää.

Eläkepääöksessä on mainittava siitä, miten eläkkeen hakijan vaatimukseen saada eläkettä muussa Pohjoismaassa tapahtuneen työskentelyn perusteella on suhtauduttu.

Kun ETK on lähettänyt hakemuslomakkeen eläkkeen hakijalle tai välittänyt eläkehakemuksen toiseen Pohjoismaahan, viedään siitä tieto ETK:n rekisteriin.

4. MUUSTA POHJOISMAASTA MYÖNNETÄÄN ELÄKE SUOMEN KANSALAISELLE

Kun Suomen kansalaiselle myönnetään eläke muusta Pohjoismaasta, lähettää asianomaisen maan eläkelaitos ilmoituksen Suomeen ETK:lle ja Kansaneläkelaitokselle.

10.11.1975

7

Ilmoitus tulee ETK:hon lomakkeella, johon useimmissa tapauksissa on liitetty jäljennös eläkepäätöksestä. ETK:ssa selvitetään, onko henkilöllä oikeutta eläkkeeseen Suomesta. Mikäli eläkkeeseen oikeutettu henkilö ei saa eikä ole hakenut eläkettä, lähetetään hänelle hakemuslomake ja kehoitus hakea eläkettä.

Jos henkilö jo saa tai myöhemmin alkaa saada eläkettä Suomesta, lähetetään asianomaiseen maahan eläkkeen myöntäneelle eläkelaitokselle tieto eläkkeestä kirjellä.

4.1. Eläketapahtumarekisteristä saatavat tiedot

Pohjoismaassa tehdystä eläkeratkaisusta viedään ETK:n eläketapahtumarekisteriin seuraavat tiedot: päätöksen antopäivä, ratkaisu, eläkelaji, alkamis- ja päättymisaika, päättymissyys ja tieto siitä, missä maassa ratkaisu on tehty. Eläkelaitoksena on ETK. Ennen vuotta 1974 tehtyjä ratkaisuja koskevat tiedot eivät kuitenkaan ole täydellisiä.

Eläkelaitokselle toimitetaan tieto muussa Pohjoismaassa tehdystä eläkeratkaisusta eläketapahtumarekisteriotteella automaattisesti, jos henkilö jo saa eläkettä Suomesta tai hänellä on eläkehakemus vireillä. Pyytäessään tietoja eläkehakemuksen käsittelyä varten eläkelaitos niin ikään saa tiedot muussa Pohjoismaassa tehdystä eläkeratkaisusta eläketapahtumarekisteriotteella.

Rekisteriotteella näkyvät tiedot muun Pohjoismaan eläkeratkaisusta omalla rivillään. Eläkelajien toinen merkki ilmaisee, minkä maan eläkkeestä on kysymys: S = Ruotsin eläke, N = Norjan eläke, D = Tanskan eläke.

5. POHJOISMAISTA MYÖNNETTYJEN ELÄKKEIDEN YHDISTÄMINEN

Pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen mukaan työeläkkeet myönnetään eri Pohjoismaista toisistaan riippumatta täysimääräisinä. Poikkeuksen tästä pääsäännöstä muodostaa sopimuksen 5 b artiklan 2 kappaleen määräys siitä, että jos täysitehoisen työeläkkeen edellytykset ovat olemassa useamman kuin yhden sopimusmaan lainsäädännön mukaan, täysitehoinen eläke myönnetään vain siinä maassa, missä vakuutetulla viimeksi ennen eläketapahtumaa on ollut ansiotuloa (e l ä k k e i d e n y h d i s t ä m i n e n). Jollei voida ratkaista, missä maassa ansiotuloa on viimeksi ollut ennen eläketapahtumaa, täysitehoisen eläkkeen myöntää se maa, missä henkilöllä ennen eläketapahtumaa on ollut pääasiallinen työpaikkansa.

10.11.1975

8

5.1. Sopimuksen tarkoittama ansiotulo

Suomen osalta on sopimuksen tarkoittamana ansiotulona pidettävä kaikkia niitä tuloja, joiden perusteella henkilöllä on työeläkelakien mukainen eläkeoikeus. Ratkaistaessa sitä, mistä maasta täysitehoinen eläke viimeksi saadun ansiotulon perusteella on myönnettävä, ei esimerkiksi oteta huomioon niitä työskentelyjaksoja, joihin sovelletaan TEL 4 §:n 4 momentin rajoitussäännöstä. Jos eläketapahtuman sattumisajankohdasta ei päästä maitten kesken yksimielisyyteen, jokainen maa ottaa tulot huomioon vain ennen sitä ajankohtaa, mikä omassa maassa on eläketapahtuman ajankohta.

5.2. Vuotuinen täydennys (Erotuseläke)

Sosiaaliturvasopimuksen 5 b artiklan 3 kappaleessa on määräys sellaisen tapauksen varalta, että 5 b artiklan 2 kappaleen mukainen yhdistäminen asettaa eläkkeen saajan huonompaan asemaan kuin missä hän olisi ollut, jos hän olisi saanut kysymyksessä olevaa eläkettä vain yhdestä maasta.

Esimerkki: Täysitehoinen eläke Suomesta olisi 600 mk kuukaudessa, mutta eläkkeestä maksetaan vain 200 mk, koska eläkkeen saaja saa Ruotsista täysitehoisen eläkkeen. Ruotsista maksettavan täysitehoisen eläkkeen määrä on 300 mk kuukaudessa. Asianomainen saa työeläkettä yhteensä 500 mk kuukaudessa eli 100 mk vähemmän kuin hän olisi saanut Suomesta, jollei hänelle olisi myönnetty työeläkettä Ruotsista.

Tällaisissa tapauksissa on siitä maasta, jossa eläkettä on 5 b artiklan 2 kappaleen mukaan vähennetty, vuosittain maksettava erotuseläkettä, joka vastaa tämän maan lainsäädännön mukaan yksinomaan lasketun eläkkeen ja kaikista Pohjoismaista yhteensä tosi-asiallisesti maksettujen työeläkkeiden erotusta. Esimerkkitapauksessa olisi siis Suomesta maksettava erotuseläke, jonka määrä olisi vuodessa 12 x 100 mk = 1 200 mk.

täysitehoinen eläke Suomesta		
600 mk		
vapaakirjaeläke Suomesta	täysitehoinen eläke Ruotsista	Erotuseläke Suomesta
200 mk	300 mk	100 mk

10.11.1975

9

Alle 23-vuotiaalle henkilölle ei muodostu vapaakirja-oikeutta. Näissäkin tapauksissa erotuseläkettä on kuitenkin maksettava.

Erotuseläke enempää kuin vapaakirjaeläkkeen ja erotuseläkkeen yhteismääräkään eivät ole TEL 6 §:n 1 momentin mukaisia eläkkeitä, jotka estävät eläkkeen karttumisen eläkkeellä ollessa tehdyn työn perusteella.

Erotuseläkkeistä eläkelaitokset vastaavat yhteisesti TEL 12 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti.

5.2.1. Päätös erotuseläkeasian ratkaisemisesta

Erotuseläkeasian ratkaisemisesta eläkelaitoksen on vuosittain annettava muutoksenhakuosuutuksella varustettu päätös. ETK:ssa on valmisteilla tätä tarkoitusta varten mallipäätöslomake, joka toimitetaan eläkelaitoksille myöhemmin. Eläketapahtumakortin lähettämistä selostetaan jäljempänä kohdassa 7.

5.2.2. Eri eläkejärjestelmien mukaiset eläkkeet

Suomessa kustakin eläkejärjestelmästä myönnetään työeläke erikseen. Erotuseläkkeen määrittämiseksi on TEL 8 §:n mukaan yhteensovitettavat työeläkkeet laskettava yhteen. ETK:n eläketapahtumarekisterissä on tiedot muista työeläkkeistä paitsi Postipankin eläkesäännön, kansaneläkelaitoksen eläkeohjesäännön tai eläkesäännön ja ortodoksisen kirkkokunnan eläkesäännön nojalla myönnettyistä eläkkeistä.

5.3. Eläkkeiden yhdistämisen selvittäminen

ETK:ssa selvitetään eläkelaitosten pyynnöstä, onko henkilöllä oikeus eläkkeeseen, jossa tuleva aika on otettava huomioon paitsi Suomessa myös muussa Pohjoismaassa ja kummassako maassa tuleva aika otetaan huomioon. Pyyntö tehdään liitteenä olevalla lomakkeella ETK n:o 2808.

ETK pyytää muusta Pohjoismaasta tiedot henkilön viimeisistä ansiotuloista ennen eläketapahtumaa. Vastauksen saavuttua ETK:ssa selvitetään, onko yhdistäminen suoritettava, minkä jälkeen asiasta ilmoitetaan eläkelaitokselle. Koska tietoliikenne maiden välillä kestää kauan, olisi eläkelaitosten näissä tapauksissa syytä myöntää ennakoeläke. Mikäli eläkelaitos ei tällöin katso voivansa myöntää täysitehoista eläkettä, olisi sen myönnettävä vapaakirjaeläke.

Kun yhdistämisen suorittamisen edellytykset ovat tulleet eläkelaitoksen tietoon, yhdistäminen suoritetaan tiedoksisaamista seuraavan eläkkeen maksukauden alusta. Jos eläke myönnetään takautuvasti, suoritetaan yhdistäminen niin pitkältä ajalta kuin henkilölle on toisesta maasta myönnetty eläkettä.

10.11.1975

10

5.4. Erotuseläkkeen laskeminen ja maksaminen

5.4.1. Pääsääntö Erotuseläkkeen määrän laskee eläkelaitos kerran kalenterivuodessa jälkikäteen. Tämä merkitsee sitä, että kaikissa niissä tapauksissa, joissa eläkettä on yhdistämisen vuoksi vähennetty, on eläkelaitoksen joka kalenterivuosi tarkistettava, onko erotuseläkettä maksettava, ja mikä on sen määrä. Tarvittaessa ETK avustaa eläkelaitoksia erotuseläkkeen määrän laskemisessa.

Erotuseläkkeen laskemista varten tarvitaan seuraavat tiedot:

1. Suomesta ansaitun eläkkeen määrä laskettuna sekä vapaakirjaeläkkeenä että täysitehoisena eläkkeenä
2. Muusta Pohjoismaasta myönnetyn työeläkkeen määrä samana ajankohtana.

Tiedot muissa Pohjoismaissa maksettavina olevien eläkkeiden määrästä ETK pyrkii mahdollisuuksien mukaan saamaan kunkin vuoden joulukuussa. Tiedot saatuaan ETK toimittaa ne a.o. eläkelaitokselle. Kultakin kalenterivuodelta suoritettua eläkkeen määrä muutetaan kruunuista markkoiksi. Kurssina käytetään Suomen Pankin laskeman kalenterivuoden virallisten myyntikurssien keskiarvoa. ETK ilmoittaa mainitun kurssin arvon eläkelaitoksille kalenterivuoden alussa.

5.4.2. Poikkeus Yhdessä tapauksessa poiketaan pääsäännöstä, jonka mukaan erotuseläkkeet lasketaan kerran vuodessa jälkikäteen. Poikkeus koskee niitä eläkkeitä, jotka myönnetään alkaviksi päätöksentekopäivää edeltäneen kalenterivuoden aikana. Tällöin edeltäneen vuoden erotuseläke lasketaan ja päätös siitä annetaan hetimiten jälkeen kun tarvittavat tiedot on saatu.

5.4.3. Yhteensovitus sairauspäivärahan kanssa

Ennen eläkkeen suorittamista eläkelaitoksen on selvitettävä, onko sairauspäivärahaa maksettu samalta ajalta kuin erotuseläkettä. Myönteisessä tapauksessa erotuseläke on päivärahaa vastaavalta osalta maksettava sairausvakuutusrahastolle, jos sairausvakuutus ei aiemmin ole saanut eläkelaitokselta täyttä korvausta tältä ajalta maksetusta sairauspäivärahasta. Eläkelaitos ilmoittaa erotuseläkkeen myöntämisestä ETK:lle eläketapahtumakortilla. Eläketapahtumakortin perusteella ETK välittää tiedot samalta ajalta maksetusta sairauspäivärahasta eläkelaitokselle.

10.11.1975

11

5.5. Yhdistämisen päättyminen

Kun yhdistämistapauksissa toisesta Pohjoismaasta myönnetty täysitehoinen eläke päättyy toisen maan jatkaessa edelleen eläkkeen maksamista, joudutaan tämä edelleen maksettava eläke muuttamaan vapaakirjaeläkkeestä täysitehoiseksi eläkkeeksi. Eläkelaitoksilla on mahdollisuus seurata muusta Pohjoismaasta myönnetyn eläkkeen muuttamista niille ETK:sta lähetettyjen eläketapahtumarekisteriotteiden perusteella.

Jos eläkelaitos ei ole jostain syystä huomannut mainittua eläkkeen muuttamista, havaitaan tilanteen muutos viimeistään erotuseläkkeen laskemisen yhteydessä.

Käytännössä saattaa ilmaantua tilanteita, joissa muusta Pohjoismaasta myönnetty täysitehoinen eläke on määräaikainen ja määräaika päättyy eikä päätöstä eläkkeen jatkamisesta tehdä välittömästi. Jos Suomesta maksettava eläke tällöin muutetaan täysitehoiseksi ja muusta Pohjoismaasta myönnetäänkin jonkin ajan kuluttua takautuvasti jatkoeläke, joudutaan eläkkeet yhdistämään uudelleen. Mahdollisesti liikaa maksettuja eläke-eriä ei kuitenkaan peritä takaisin.

6. KAKSINKERTAISEN TYÖELÄKEVAKUUTUKSEN EHKÄISEMINEN

6.1. Pohjoismaiset työnantajat

Pohjoismaiset työnantajat, jotka toimivat toisessa Pohjoismaassa, on sopimuksen 5 artiklan 3 kappaleen mukaan vapautettu vakuuttamisvelvollisuudestaan toisessa Pohjoismaassa palveluksessaan olevien oman maansa kansalaisten osalta. Työnantajan on kuitenkin selvitettävä eläkelaitokselle, että nämä työntekijät kuuluvat kotimaan työeläkejärjestelmän piiriin esittämällä tästä kotimaan työeläkejärjestelmän keskuselimen todistus.

Mainitun todistuksen antaa hakemuksesta asianomaisen maan työeläkejärjestelmän keskuselin. Suomessa hakemus on vapaamuotoinen ja siihen on liitettävä työntekijöiden virkatodistukset, joista ilmenee kansalaisuus.

Pohjoismaiden työeläkejärjestelmien keskuselimet ja niiden osoitteet ja puhelinnumerot ovat seuraavat:

Suomi: Eläketurvakeskus puh. 90/642511
Kalevankatu 6
00100 HELSINKI 10

10.11.1975

12

Ruotsi: Riksförsäkringsverket puh. 99046/8/221080
Tillsynsbyrån
Fack
103 60 STOCKHOLM, SVERIGE

Norja: Rikstrygdeverket puh. 99047/2/567070
Drammensveien 60
OSLO 2, NORGE

Tanska: Arbejdsmarkedets puh. 99045/3/260217
Tillaegspension
Skovledet 93
3400 HILLERØD, DANMARK

ETK rekisteröi ne muusta Pohjoismaasta olevat työnantajat (Norjasta myös työntekijät), jotka on vapautettu vakuuttamisvelvollisuudesta Suomessa oman maan kansalaisten osalta. Rekisteröintiä varten eläkelaitosten on syytä lähettää ETK:lle jäljennös jokaisesta saamastaan todistuksesta. Todistusjäljennökseen on eläkelaitoksen merkittävä eläkejärjestelynumero sekä, kun todistus koskee Norjan kansalaista, myös työnantajan nimi.

6.2. Pohjoismaisten yhtiöiden tytäryhtiöt

Toisessa Pohjoismaassa toimivat pohjoismaisten yhtiöiden tytäryhtiöt voidaan sopimuksen 5 artiklan 4 kappaaleen mukaan vapauttaa vakuuttamisvelvollisuudesta siltä osin kuin niillä on kotimaassaan vakuutettuja oman maan kansalaisia työssään.

ETK antaa hakemuksesta todistuksen siitä, että suomalaisen yhtiön muussa Pohjoismaassa toimivan tytäryhtiön työntekijät kuuluvat Suomen työeläkevakuutuksen piiriin. Vapaamuotoiseen hakemukseen on liitettävä selvitys emä-tytäryhtiösuhteen olemassaolosta.

Jos Pohjoismaisen yhtiön Suomessa toimivan tytäryhtiön palveluksessa on yhtiön kotimaan kansalaisia, ETK myöntää tytäryhtiölle vapautuksen vakuuttamisvelvollisuudesta näiden työntekijöiden osalta. Vapautuksen edellytyksenä on, että ETK:lle toimitetaan asianomaisen maan keskuselimen todistus siitä, että työntekijöille on järjestetty eläketurva asianomaisen maan työeläkelakien mukaisesti. Päätös lähetetään tiedoksi siihen eläkelaitokseen, jossa tytäryhtiöllä on eläkejärjestely. ETK:n eläkejärjestelyrekisteriin tehdään merkintä vapautuksesta.

10.11.1975

13

7. ELÄKETAPAHTUMAILMOITUKSET

7.1. Yhdistetty eläke

Jos henkilön eri Pohjoismaista saamat eläkkeet on yhdistetty ja Suomesta tämän vuoksi myönnetään vapaa-kirjaeläke, merkitään eläketapahtumakortin ruutuun 65 myöntöperusteen toiseksi merkiksi tunnus P. Siinä tapauksessa, että eläke alkaa 30.6.1975 jälkeen, mutta eläketapahtuma on sattunut ennen 1.7.1975, käytetään tunnusta R.

Lisäksi ilmoitetaan ruudussa 71 sen täysitehoisen kuukausieläkkeen määrä, jonka henkilö olisi Suomesta saanut, ellei yhdistämistä olisi suoritettu.

7.2. Erotuseläke

Erotuseläkepäätoksestä ilmoitetaan ETK:lle eläketapahtumakortilla. Kortti täytetään pääosiltaan samalla tavoin kuin muissakin eläketapahtumailmoituksissa.

Ensimmäiseen erotuseläkettä koskevaan ilmoitukseen merkitään asiakki ruutuun 62 tunnus 1. Ruudun 63 toiseen osaruutuun merkitään erotuseläkkeen tunnukseksi E. Erotuseläkkeen määrä ilmoitetaan ruudussa 71. Ruutua 69 ei täytetä.

Ruudussa 77 ilmoitetaan ensimmäinen päivä, jolta erotuseläkettä on maksuvuoden aikana suoritettu, siis yhdistetyn eläkkeen alkamisaika tai ko. vuoden ensimmäinen päivä. Päätymisajaksi ruutuun 79 merkitään yhdistetyn eläkkeen päätymisaika tai maksuvuotta seuraavan vuoden ensimmäinen kuukausi. Päätymissyötä ei merkitä.

Alkuperäiseksi alkamisajaksi ruutuun 85 merkitään yhdistetyn eläkkeen alkuperäinen alkamisaika.

POHJOISMAISEN SOSIAALITURVASOPIMUKSEN TYÖELÄKKEITÄ KOSKEVAT ARTIKLAT

5 artikla (206/70, Sop.sarja 12/70)

Sopimusmaan kansalainen saavuttaa toisessa sopimusmaassa asuessaan oikeuden lisäeläkkeeseen samoin ehdoin ja samojen määräysten mukaisesti kuin maan omat kansalaiset. Lisäeläkkeellä tarkoitetaan sellaista yleistä eläkettä, joka määräytyy työansion tai maksun perusteella.

Jos sopimusmaan kansalainen sopimusmaassa asuessaan tekee toisen palveluksessa työtä toisessa sopimusmaassa, tuottaa työstä saatu tulo hänelle oikeuden lisäeläkkeeseen siinä maassa, missä hän on työssä, niin kuin hän asuisi siellä edellyttäen, että häntä verotetaan tästä tulosta siinä maassa, missä työ on tehty. Työssäoloon sopimusmaassa rinnastetaan palvelu asianomaisen maan lipun alla kulkevassa laivassa.

Jos joku, joka toisen palveluksessa tekee työtä sopimusmaassa, saa palkkansa toisessa sopimusmaassa asuvalta tai siellä kotipaikan omaavalta työnantajalta, ja palkka tuottaa hänelle oikeuden lisäeläkkeeseen viimeksi mainitusta maasta, ei tällainen palkka ensimmäisen ja toisen kappaleen määräyksistä huolimatta tuota vastaavaa oikeutta siinä maassa, missä hän on työssä. Tällaisessa tapauksessa ei työnantajan ole suoritettava palkkaa vastaavaa vakuutusmaksua siinä maassa, missä työ tehdään.

Sopimusmaan asianomainen hallintoviranomainen voi päättää, että kolmatta kappaletta on vastavasti sovellettava palkkaan, jonka siinä maassa oleva oikeushenkilö maksaa toisen sopimusmaan kansalaiselle, mikäli palkka tuottaa oikeuden lisäeläkkeeseen viimeksimainitussa maassa.

5 a artikla (206/70, Sop.sarja 12/70)

Sopimusmaan kansalainen, joka toisessa sopimusmaassa on saavuttanut oikeuden lisäeläkkeeseen, saa tämän eläkkeen viimeksi mainitusta maasta samoin ehdoin ja samojen määräysten mukaisesti kuin maan omat kansalaiset. Eläkkeen maksamiseen ei saa vaikuttaa se, että asianomainen asuu toisessa sopimusmaassa kuin siinä, missä eläkeoikeus on saavutettu.

5 b artikla (206/70, Sop.sarja 12/70)

Sopimusmaan kansalaiselta ei muutoin kuin toisessa kappaleessa tarkoitetuissa tapauksissa saa lakkauttaa tai vähentää eläkettä sillä perusteella, että asianomainen on oikeutettu lisäeläkkeeseen useammasta kuin yhdestä sopimusmaasta.

Mikäli ne ehdot, jotka koskevat lisäeläkkeen määräytymistä sen oletetun eläkeoikeuden mukaan, joka vakuutetulla olisi ollut, jollei eläketapahtumaa olisi sattunut, on täytetty useamman kuin yhden sopimusmaan lainsäädännön mukaan, on tällaisen määräämisen tapahduttava vain siinä maassa, missä vakuutetulla ennen eläketapahtumaa on viimeksi ollut ansiotuloa. Jollei voida ratkaista, missä maassa vakuutetulla on ennen eläketapahtumaa viimeksi ollut ansiotuloa, on eläke määrättävä siinä maassa, missä hänellä ennen eläketapahtuman sattumista on viimeksi ollut pääasiallinen työpaikkansa.

Mikäli sopimusmaasta annettava yhdistetty lisäeläke on pienempi kuin se lisäeläke, joka olisi saatu jostain sopimusmaasta, jos eläke olisi määrätty yksinomaan tuon maan lainsäädännön mukaisesti, on tästä maasta vuosittain annettava eläkkeeseen täydennys, joka vastaa tuon maan lainsäädännön mukaisesti yksinomaan lasketun ja edellä mainitun yhdistetyn eläkkeen välistä erotusta.

ILMOITUS henkilön työskentelystä toisessa Pohjoismaassa

PYYNTÖ pohjoismaisten eläkkeiden yhdistämisen
selvittämiseksi

HAKIJAN TIEDOT	1. Eläkkeen hakijan/edunjäätäjän nimi		Henkilötunnus	Kansalaisuus
	Perhe-eläkkeen hakijan nimi		Henkilötunnus	Kansalaisuus
	2. Osoite		Puhelin	
	3. Hakemus koskee			
ELÄKETTÄ KOSKEVAT TIEDOT	☐ Vanhuuseläketä	☐ Työkyvyttömyyseläketä	☐ Työttömyyseläketä	☐ Perhe- eläketä
	4. Henkilö on työskennellyt			
	☐ Ruotsissa	☐ Norjassa	☐ Tanskassa	Työskentelyaika
	5. Viimeinen eläkkeeseen oikeuttava työsuhte Suomessa			
LISÄTIEDOT	Työnantajan nimi		Alkamispäivä	Päättymispäivä
	Eläketapahtuma	Eläkkeen alkamispäivä	Eläkkeen päättymispäivä	Eläkkeen määrä
LÄHETTÄJÄ	Eläkelaitos			
TÄYTTÖ- OHJEET	Käsittelijä			
Kohdat 1—4 täytetään, kun pyydetään, että ETK kehottaa henkilöä hakemaan eläketä toisesta Pohjoismaasta. Kohdat 1—6 täytetään, kun pyydetään, että ETK selvittää eläkkeiden yhdistämisen.				